

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 44683**Nom:** Constitució, tractats internacionals i integracions supranacionals**Cicle:** Màster Universitari Oficial**Crèdits ECTS:** 3**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2223 - Màster Universitari en Dret Constitucional	Facultat de Dret	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2223 - Màster Universitari en Dret Constitucional	Debats actuals sobre la teoria constitucional i fonts del dret	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

VICIANO PASTOR ROBERTO ALFONSO

RESUM

En aquesta assignatura s'analitza la problemàtica existent entre la vigència i supremacia de la Constitució i l'existència de l'ordenament internacional i de sistemes d'integració supranacional.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS**COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE**

-

Capacitat per a utilitzar els principis constitucionals com a criteri d'interpretació de l'ordenament jurídic.

Conèixer i comprendre els principals debats actuals sobre la teoria constitucional i les fonts del Dret.

Conèixer i comprendre els problemes nous que es plantegen entorn del Dret constitucional en la nostra societat actual. Un aprenentatge adquirit de forma sistemàtica, amb actitud crítica, aplicant la perspectiva de gènere i atenent al principi d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, des d'un prisma nacional i internacional, amb la degut anàlisi dels seus orígens històrics i les seues conseqüències.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Constitució, tractats internacionals i integracions supranacionals. Prof. Alberto Arrufat

1. PROGRAMA DE CONTINGUTS DE LA CLASSE.

1. Els Tractats Internacionals i la seua relació amb la Constitució. El control de constitucionalitat dels tractats internacionals.
2. Els tractats internacionals de drets i supremacia constitucional. El control de convencionalidad dels tractats de drets.
3. La posició de els tractats internacionals en el sistema de fonts nacional i la seua relació amb les altres fonts del dret *infraconstitucionales.
4. La problemàtica associada a l'aprovació, ratificació i renúncia de els tractats internacionals.
5. Les previsions d'aprovació dels tractats per referèndum nacional.
  - Quines són les respostes adequades a aquests impactes des del constitucionalisme democràtic?
  - Els Tractats internacionals sobre drets fonamentals: efectes sobre l'Estat i la Constitució
  - L'impacte en l'Estat constitucional dels tractats de lliure comerç i les possibles solucions correctores de les *disfuncionalidades.
  - Canvis en el paradigma de Constitució per l'ordenament internacional: Constitució formal i Constitució material/substancial, la Constitució multinivell i la Constitució dual

1. PROGRAMA DE CONTINGUTS DEL MÒDUL

1. Dèficit democràtic i dèficit constitucional en la integració europea.
2. Quines són les garanties constitucionals que han de respectar-se per les integracions supranacionals?

2. Problemàtica constitucional de la integració europea. Prof. Roberto Viciano**1. PROGRAMA DE CONTINGUTS DEL MÒDUL**

1. Dèficit democràtic i dèficit constitucional en la integració europea.2.1 Sobre la necessària aprovació directa pels ciutadans de la creació de nous òrgans de poder amb transcendència constitucional
- 2.2 Sobre el necessari establiment d'un mecanisme similar a la divisió de poders dins *delas integracions supranacionals.
- 2.3 Sobre la necessària existència d'una Carta de Drets Fonamentals i d'un sistema de protecció dels mateixos que vincule als poders públics i als particulars.
3. Es respecten les garanties constitucionals per les integracions supranacionals?
4. El permanent problema de constitucionalitat de la integració europea: la primacia del Dret de la Unió sobre les Constitucions nacionals.
5. La falsa solució de la mal dita Constitució Europea de 2004.
6. Les noves afectacions constitucionals a través de la possibilitat de signar tractats internacionals per la Unió Europea.
7. Quins són els mecanismes perquè aquestes garanties es puguin respectar?

VOLUM DE TREBALL (HORES)**ACTIVITATS PRESENCIALS**

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Total hores	30,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	0,00

METODOLOGIA DOCENT**AVALUACIÓ**

Una vegada finalitzat el període d'estudi d'una assignatura es realitzaran proves d'avaluació d'aquesta.

1. Proves d'Avaluació de coneixements adquirits: Es realitzarà un examen tipus test (45% de la nota) i un altre amb una pregunta curta de desenvolupament (45% de la nota).
2. Participació en fòrums i debats on-line: 10% de la nota.

La nota final de cadascuna de les matèries serà la nota mitjana de les assignatures que les componen. El

màster se superarà quan l'alumne haja superat amb èxit totes les matèries amb, almenys, un 5 sobre 10. Pel que respecta a les notes, s'apliquen els criteris de la Universitat de València. Les qualificacions seran numèriques de 0 a 10 amb un decimal, a les quals s'afegirà la qualificació qualitativa corresponent conforme a la següent escala:

- de 0 a 4.9: "suspens"
- de 5 a 6.9: "aprovat"
- de 7 a 8.9: "notable"
- de 9 a 10: "excel·lent o excel·lent amb matrícula d'honor"

Les proves de recuperació tindrà lloc conforme al calendari de 2a convocatòries que es publicarà a l'aula virtual del Màster de Dret Constitucional.

BIBLIOGRAFIA

- BIBLIOGRAFIA 1ª CLASE: ALFONSO VELÁSQUEZ, O. El Derecho en Colombia. Madrid: Reus, 2018. ANDRÉS SÁENZ DE SANTA MARÍA, P. y otros, Comentarios a la Ley de Tratados y otros Acuerdos Internacionales (Ley 25/2014, de 27 de noviembre), Civitas Thomson Reuters, Cizur Menor (Navarra), 2015. CASTILLO FREYRE, M. El Derecho en el Perú. Madrid: Reus, 2018. CORES HELGUERA, C. El Derecho en el Uruguay. Madrid: Reus, 2018. DE LA GUARDÍA, E., Derecho de los tratados internacionales, Buenos Aires, Ábaco, 1997. DORADO FRÍAS, F., La autorización parlamentaria de la conclusión de los tratados internacionales en Revista de la Cortes Generales, 1997. FERNÁNDEZ TOMÁS, A., La válida celebración y la incorporación de los Tratados en la jurisprudencia constitucional española, en Hacia un nuevo orden internacional y europeo. Homenaje al Prof. Díez de Velasco, Ed. Tecnos, Madrid, 1993. GONZALEZ BERTOMEU y GARGARELLA. The latin American Casebook Courts, Constitutions and rights. London: Routledge, 2016. GUTIÉRREZ GUTIÉRREZ, I. y otros, Elementos de derecho constitucional español, Marcial Pons, Madrid, 2015. IZQUIERDO SANS, C. Intervención parlamentaria en la celebración de tratados internacionales en España en Revista electrónica de estudios internacionales (REEI) N.º. 4, 2002.
- LEIVA FERNANDEZ, L. El Derecho en la Argentina. Madrid: Reus, 2018. MARTÍN LÓPEZ, M. A. El incumplimiento de los tratados internacionales, Universidad de Córdoba, Córdoba, 2003. MARTÍN LÓPEZ, M. A. La formación de los tratados internacionales: estudio de su condicionamiento por su consentimiento del Estado y el medio y los intereses colectivos, Universidad de Córdoba, Servicio de Publicaciones, Córdoba, 2002. MARTÍN LÓPEZ, M.Á., La formación de los tratados internacionales, Dykinson, 2002. PASCUAL MATEO, F. y otros, Derecho de la Unión Europea y el Tratado de Lisboa, Civitas; Thomson Reuters, Cizur Menor (Navarra), 2013. PASCUAL VIVES, F.J. El Derecho de los Tratados en la jurisprudencia comunitaria, Tirant Lo Blanch, Valencia, 2009. PASTOR PALOMAR, A., Las formas de manifestación del consentimiento para obligarse por tratados internacionales: análisis de la práctica española, Biblioteca Diplomática Española, MAEC, Madrid, 2001. PERALTA, R. Derecho constitucional español: Estudio sistematico de la Constitución de 1978, Universidad Complutense, Facultad de Derecho, Madrid, 2012. RUIZ ROBLEDO, A. Compendio de derecho constitucional español, Tirant lo Blanch, Valencia, 2011. TORRES DEL MORAL, A. Principios de derecho constitucional español, Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Derecho, Madrid, 2010
- - BIBLIOGRAFIA 2ª CLASE: BALAGUER CALLEJÓN, F., Crisis económica y crisis constitucional

en Europa, Revista española de derecho constitucional, ISSN 0211-5743, Año nº 33, Nº 98, 2013, págs. 91-107 BALAGUER CALLEJÓN, F., El Tratado de Lisboa en el diván. Una reflexión sobre estatalidad, constitucionalidad y Unión Europea, Revista española de derecho constitucional, ISSN 0211-5743, Año nº 28, Nº 83, 2008, págs. 57-92 BALAGUER CALLEJÓN, F., La Constitución Europea: forma y contenido, ciudadanos y Estados en la construcción del sistema de fuentes de la Unión Europea, Revista de derecho político, ISSN 0211-979X, Nº 64, 2005 CRUZ VILLALÓN, P., La Constitución inédita: estudios ante la constitucionalización de Europa, Trotta, 2004. HÄBERLE, P., ¿Existe un espacio público europeo?, en Revista de Derecho Comunitario Europeo, ISSN 1138-4026, Año nº 2, Nº 3, 1998, págs. 113-136 LASA A., Los derechos sociales en el constitucionalismo de mercado: aporías de la dimensión social de la Unión Europea, Universidad del País Vasco, Bilbao, 2012. LÓPEZ BASAGUREN, A., Estado, nación y soberanía (Problemas actuales en Europa), Revista de estudios políticos, ISSN 0048-7694, Nº 115, 2002, págs. 195-204 MARTINICO, G., EU crisis and constitutional mutations: a review article, Revista de estudios políticos, ISSN 0048-7694, Nº 165, 2014 (Ejemplar dedicado a: Mutación constitucional en la Unión Europea), págs. 247-280

- MAYER, F. C., The European Constitution and the Courts, Adjudicatin European Constitutional Law in a Multilevel System, WHI-paper, 15/2003, 2003, p. 31 y ss., disponible en www.whiberlin.de/documents/whi-paper1503.pdf. MEDINA GUERRERO, M., La constitucionalización de la regla del equilibrio presupuestario: integración europea, centralización estatal, en Revista de estudios políticos, ISSN 0048-7694, Nº 165, 2014 (Ejemplar dedicado a: Mutación constitucional en la Unión Europea), págs. 189-210 MENÉNDEZ, A. J., Mutación y ¿quiebra? constitucional de la Unión Europea, Documentación Administrativa: Nueva Época, Nº. 1, 2014, 11 págs. MENÉNDEZ, A. J., Sobre los conflictos constitucionales europeos: validez del derecho comunitario y legitimidad democrática de la Unión Europea, Anuario de filosofía del derecho, Nº 24, 2007, págs. 139-194 PERNICE, I., Multilevel Constitutionalism in the European Union, en European Law Review, Sewwt and Maxwell, nº 5, 2002, pp. 511-529. RUBIO LLORENTE, F., La constitucionalización del proceso de integración de Europa, Francisco Rubio Llorente, en Revista de Occidente, ISSN 0034-8635, Nº 284, 2005, págs. 5-22
- VICIANO PASTOR, R. (ed.), La reforma institucional de la Unión Europea y el Tratado de Amsterdam, Tirant lo Blanch, Valencia, 2000. VICIANO PASTOR, R., "El futuro de la Unión Europea: ¿déficit democrático o déficit constitucional?", en LINDE PANIAGUA (ed.), Los retos de la Unión Europea ante el siglo XXI, UNED, Madrid, 1997, pp. 33-56 VICIANO PASTOR, R., La integración europea tras el rechazo ciudadano a la Constitución Europea, en Integración y Desarrollo, Instituto Internacional de integración, La Paz, 2006, pp. 209-222 VICIANO PASTOR, R., Problemas de legitimidad constitucional de las integraciones supranacionales, en Cuadernos Constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol, núm. 67/68 (primavera/verano 2009), pp. 91-99. ISSN 1133-7087. Hay publicada traducción al portugués: Deficits constitucionais das integracoes supranacionais en G. Oliveira Moraes y otros, Constitucionalismo democrático e integracao da América do Sul, Editora CRV, Curitiba (Brasil), 2014, pp. 11-19.